

Vài kinh nghiệm từ đại hội đảng bộ cấp cơ sở

NGÔ MINH TUẤN

Đến cuối tháng 8-2005, các tổ chức cơ sở đảng trong cả nước đã cơ bản hoàn thành việc tổ chức đại hội cấp cơ sở. Đánh giá đúng đắn ưu, khuyết điểm và kịp thời rút kinh nghiệm về đại hội cấp cơ sở là tiền đề quan trọng để tổ chức tốt hơn đại hội đảng bộ cấp huyện.

I. Kết quả.

Nhìn chung, các tổ chức cơ sở đảng (TCCSĐ) đều thực hiện đầy đủ 4 nội dung theo Chỉ thị 46-CT/TW của Bộ Chính trị. Số ít cơ sở do chưa hết nhiệm kỳ hoặc chuẩn bị giải thể nên chỉ thực hiện 3 hoặc 2 nội dung tại đại hội. Đảng bộ Đường sắt Việt Nam do mới hết nhiệm kỳ đại hội trong năm 2004 nên hầu hết các TCCSĐ chỉ tiến hành đại hội với 3 nội dung.

Sau khi Ban Tổ chức Trung ương đánh giá, rút kinh nghiệm đại hội điểm cơ sở một cách toàn diện (Công văn số 7041-CV/BTCTW ngày 30-6-2005), kịp thời, chỉ ra 9 vấn đề cần quan tâm hơn các cấp ủy đã tập trung chỉ đạo để tiến hành tốt hơn đại hội cơ sở, đáp ứng tốt hơn yêu cầu của Chỉ thị 46.

Trước khi tiến hành đại hội, các cấp ủy cơ sở đều tổ chức cho đảng viên ở các chi bộ nghiên cứu, thảo luận đóng góp ý kiến vào các văn kiện Đại hội X và báo cáo chính trị của cấp ủy cấp trên từ một đến hai ngày, tỷ lệ đảng viên tham gia đạt từ 80% trở lên. Nhiều cấp ủy chuẩn bị kỹ báo cáo tổng hợp ý kiến thảo luận, tham gia đóng góp ý kiến của đảng viên vào các văn kiện trình đại hội cấp trên. Ở đại hội cơ sở, ý kiến thể hiện sự nhất trí cao với các dự thảo văn kiện của Trung ương trình Đại hội X của Đảng và khẳng định những thành tựu đạt được trong những năm qua, nhất là về phát triển kinh tế - xã hội, giữ vững an ninh, quốc phòng, mở rộng đối ngoại, tăng cường đoàn kết và phát huy dân chủ trong Đảng, trong xã hội. Nhiều đại hội (đảng bộ phường Lĩnh Nam, TP. Hà Nội; phường Đa Cao, quận I và phường 5, quận Phú Nhuận, TP. Hồ Chí Minh; phường Xuân Khánh, TP. Cần Thơ; phường Thượng Lý, TP. Hải Phòng; phường Hải Châu I, TP. Đà Nẵng...) không khí thảo luận sôi nổi, thẳng thắn, thể hiện tinh thần trách nhiệm của đảng viên trước những vấn đề lớn, hệ trọng của Đảng và đảng bộ. Các đại hội đều dùng phiếu lấy ý kiến đại biểu dự đại hội về 14 vấn đề trong dự thảo sửa đổi, bổ sung Điều lệ Đảng từ phiên trù bị và tổng hợp kết quả báo cáo trước đại hội.

Các cấp ủy chuẩn bị khá chu đáo báo cáo chính trị và báo cáo kiểm điểm của ban chấp hành, kết quả thực hiện cuộc vận động xây dựng, chỉnh đốn Đảng, tự phê bình và phê bình để trình đại hội. Nhiều báo cáo bám sát chức năng, nhiệm vụ và tình hình thực tiễn ở địa phương, đơn vị, chỉ rõ ưu, khuyết điểm và nguyên nhân về sự lãnh đạo của TCCSĐ trên các lĩnh vực. Nhiều báo cáo đã đề ra được giải pháp cụ thể, thiết thực và có tính khả thi về chuyển đổi cơ cấu kinh tế, phát triển kinh tế - xã hội; xóa đói, giảm nghèo; giải quyết việc làm; giữ gìn trật tự an toàn xã hội; công tác đào tạo, bồi dưỡng cán bộ ở cơ sở...

Công tác chuẩn bị nhân sự cấp ủy được chỉ đạo chặt chẽ, theo hướng mở rộng dân chủ, thực hiện đúng quy trình hướng dẫn của Trung ương và cấp ủy cấp trên. Việc tiến hành bầu cử cấp ủy và đoàn đại biểu đi dự đại hội đảng bộ cấp trên ở các đại hội nhìn chung bảo đảm đúng nguyên tắc, thủ tục quy định. Hầu hết các

đại hội chỉ bầu một lần đủ số lượng, phiếu bầu tập trung cao, phiếu bầu không hợp lệ tuy có nhưng không đáng kể. Tổng hợp sơ bộ kết quả bầu cử cấp ủy của 1.183 cơ sở của 16 tỉnh, thành phố cho thấy: Các đồng chí được cấp ủy khóa cũ chuẩn bị hầu hết đều trúng cử, trong đó nhiều đồng chí chủ chốt đã ứng cử và trúng cử với số phiếu cao. Số cấp ủy viên là nữ chiếm tỷ lệ 11,26%, một số nơi đạt cao như phường Hưng Lợi, TP. Cần Thơ (53,8%), phường Thượng Lý, TP. Hải Phòng (46,6%), thị trấn Kiến Đức, Đắc Nông (40%), xã Cam Hiệp, tỉnh Bình Định (36,3%)... Số cấp ủy viên dưới 35 tuổi chiếm 13,05%, nhiều cấp ủy xã, phường, thị trấn có tỷ lệ cấp ủy viên trẻ tuổi cao như phường Lĩnh Nam, xã Ninh Hiệp, TP. Hà Nội (36%), phường Xuân Khánh, TP. Cần Thơ (27,2%), phường Tân Phú và Tân Xuân, thị xã Đồng Xoài, Bình Phước (trên 20%)... Tỷ lệ cấp ủy viên là người dân tộc thiểu số bảo đảm bằng hoặc tăng so với nhiệm kỳ trước. Trình độ học vấn và chuyên môn nhìn chung được nâng lên nhiều so với nhiệm kỳ trước (75,52% tốt nghiệp THPT, 22,64% đại học, cao đẳng; 9,8% có trình độ cao cấp lý luận chính trị, 33,2% trung cấp lý luận chính trị...).

Bên cạnh những kết quả đạt được, còn một số hạn chế, thiếu sót: Do tài liệu đưa xuống chậm, khối lượng văn bản nhiều nên việc tham gia ý kiến vào các văn kiện Đại hội X và báo cáo chính trị của cấp ủy cấp trên còn ít và chất lượng hạn chế. Vẫn còn một số báo cáo chính trị của cấp ủy còn dàn trải, hoặc chưa toàn diện; việc xác định các chỉ tiêu về phát triển kinh tế - xã hội chưa thật sát đúng với khả năng, điều kiện của địa phương và thiếu những giải pháp mang tính đột phá; báo cáo của một số đảng bộ, chi bộ cơ sở cơ quan, doanh nghiệp, đơn vị sự nghiệp còn nặng về công tác chuyên môn, nội dung lãnh đạo công tác chính trị tư tưởng, công tác xây dựng đảng và hệ thống chính trị còn ít. Một số báo cáo kiểm điểm của ban chấp hành chưa chỉ rõ những tồn tại, yếu kém trong việc thực hiện cuộc vận động xây dựng, chỉnh đốn Đảng theo Nghị quyết Trung ương 6 (lần 2) khóa VIII; hoặc còn chung chung, gần như là bản tóm tắt của báo cáo chính trị. Thời gian dành cho thảo luận văn kiện của cấp trên và báo cáo chính trị của cấp ủy ở một số đại hội chưa cân đối với thời gian dành cho công tác nhân sự. Trong thảo luận, bên cạnh nhiều ý kiến thẳng thắn, có tinh thần trách nhiệm còn một số ý kiến xuôi chiều, nặng kể lể thành tích, chưa đi sâu thảo luận, đề xuất tìm những giải pháp cụ thể, thiết thực giải quyết những vấn đề bức xúc ở địa phương, đơn vị... Một số đại hội đảng bộ phường có biểu hiện hạn chế số lượng cấp ủy viên (nhiều nơi chỉ bầu 7-9 đồng chí), nên một số đảng viên trẻ đang giữ chức vụ phó chủ tịch HĐND, bí thư đoàn thanh niên... không trúng cử. Công tác chuẩn bị nhân sự ở một số nơi chưa kỹ, chưa đúng quy trình, một số nơi không tiến hành nhận xét, đánh giá cấp ủy viên đương nhiệm. Ở những nơi này có một số đồng chí trong danh sách nhân sự do ban chấp hành khóa cũ đề cử không trúng cử, thậm chí có cả cán bộ chủ chốt; bầu thiếu số lượng đại hội đã quyết định... Nguyên nhân là một số đồng chí chưa đủ tiêu chuẩn, không được đại biểu tín nhiệm; có nơi nội bộ mất đoàn kết, cục bộ địa phương, dòng họ. Qua tổng hợp bước đầu ở 32 tỉnh, thành phố đã có 267 cán bộ chủ chốt xã, phường, thị trấn không trúng cử ban chấp hành. Có không ít nơi do làm chưa tốt công tác quy hoạch và đào tạo, bồi dưỡng cán bộ nên mặc dù đã chú ý và cố gắng tăng tỷ lệ nữ, tuổi trẻ tham gia cấp ủy, danh sách bầu cử đã bảo đảm tỷ lệ quy định nhưng kết quả bầu cử vẫn

chưa đạt yêu cầu. Cá biệt, một số nơi độ tuổi bình quân của cấp ủy còn cao hơn khóa trước.

II- Kinh nghiệm.

1. Tập trung chỉ đạo, hướng dẫn kịp thời.

Thành công của đại hội đảng bộ cấp cơ sở một phần quan trọng do có sự chỉ đạo, theo dõi sát, rút kinh nghiệm kịp thời của các cơ quan tham mưu từ Trung ương đến địa phương, nhất là Ban Tổ chức Trung ương và các ban tổ chức tỉnh, thành ủy. Sau khi có Chỉ thị 46-CT/TW của Bộ Chính trị, ngoài việc ban hành các văn bản hướng dẫn về đại hội, Ban Tổ chức Trung ương đã tập trung chỉ đạo và theo dõi việc chuẩn bị, tiến hành đại hội cơ sở. Các tỉnh, thành ủy tổ chức hội nghị quán triệt Chỉ thị 46-CT/TW của Bộ Chính trị và các hướng dẫn của Trung ương, đồng thời có văn bản chỉ đạo về đại hội đảng bộ các cấp ở địa phương mình (chỉ thị, kế hoạch, hướng dẫn) và phân công trong ban thường vụ chỉ đạo đại hội điểm, thành lập tổ công tác cùng với cấp ủy cấp huyện trực tiếp chỉ đạo và hướng dẫn cơ sở trong quá trình chuẩn bị và tổ chức đại hội. Qua theo dõi, rút kinh nghiệm đại hội điểm, Ban Tổ chức Trung ương có một số công văn hướng dẫn bổ sung kịp thời. Các tỉnh, thành ủy đã kịp thời chỉ đạo, hướng dẫn bổ sung việc tổ chức đại hội cơ sở khi triển khai ra diện và thực hiện chế độ giao ban hằng tuần với các đảng bộ trực thuộc để nắm tình hình và có biện pháp lãnh đạo, chỉ đạo kịp thời. Nhờ vậy, các đại hội cơ sở tiến hành sau đã chuẩn bị và tổ chức đúng quy trình, nguyên tắc, thủ tục, đạt kết quả tốt hơn, cơ bản đáp ứng yêu cầu, nội dung trong Chỉ thị 46-CT/TW của Bộ Chính trị đề ra.

2. Chuẩn bị chu đáo, nắm chắc và thực hiện đúng các nguyên tắc, thủ tục, quy trình tổ chức và điều hành đại hội.

Ở những nơi đại hội có kết quả tốt cho thấy, báo cáo chính trị cần có độ dài vừa phải (khoảng 20 trang), đi thẳng vào vấn đề cơ bản, quan trọng và bức xúc, căn cứ nghị quyết, chỉ tiêu đại hội đảng bộ nhiệm kỳ trước và tình hình, đặc điểm cụ thể của mỗi địa phương, đơn vị để kiểm điểm, đánh giá toàn diện, sâu sắc với tinh thần nhìn thẳng vào sự thật, đánh giá đúng sự thật về kết quả lãnh đạo của đảng bộ trên tất cả các lĩnh vực kinh tế - xã hội, công tác xây dựng đảng và đề ra phương hướng, chỉ tiêu sát hợp cho nhiệm kỳ tới. Báo cáo chính trị tốt là phải có tính chiến đấu, phải đề ra được những giải pháp mang tính đột phá và tính khả thi cao. Cần có báo cáo riêng về kiểm điểm của ban chấp hành và kết quả thực hiện Nghị quyết Trung ương 6 (lần 2) khóa VIII, đi sâu kiểm điểm vai trò của cấp ủy, cấp ủy viên trong việc lãnh đạo thực hiện nghị quyết đại hội nhiệm kỳ trước, nhất là về công tác xây dựng đảng, các chỉ thị, nghị quyết của cấp trên, việc điều hành của cấp ủy, việc thực hiện quy chế, quy định và rèn luyện phẩm chất đạo đức, lối sống của cấp ủy viên. Các báo cáo phải đánh giá rõ ưu điểm, khuyết điểm, trách nhiệm cá nhân, nhất là người đứng đầu, chỉ rõ nguyên nhân và biện pháp khắc phục khuyết điểm của ban chấp hành và từng người. Để các báo cáo của cấp ủy cơ sở được chuẩn bị có chất lượng, nhiều nơi ban tổ chức huyện ủy (thị, quận ủy...) có đề cương hướng dẫn các đảng ủy xã, phường, thị trấn. Khi có dự thảo báo cáo chính trị, cấp ủy cơ sở tổ chức lấy ý kiến góp ý ở chi bộ, đưa ra các hội nghị cán bộ chủ chốt (mở rộng), hội nghị ban chấp hành, hội nghị đảng viên lấy ý kiến góp ý, sau đó tổng hợp, chỉnh sửa, nhân bản gửi cho đại biểu trước đại hội.

Để làm tốt công tác nhân sự đại hội, cần làm tốt việc nhận xét, đánh giá cán bộ: Sau khi có các bản tự kiểm điểm của cấp ủy viên về ưu điểm, khuyết điểm, hướng phấn đấu khắc phục, sửa chữa, bí thư đảng ủy chủ trì cuộc họp thường vụ đảng ủy (có mời thường vụ huyện ủy và cán bộ theo dõi xã dự) thống nhất nhận xét, đánh giá từng cấp ủy viên đương nhiệm và cán bộ trong quy hoạch nguồn cấp ủy khóa tới (A3), sau đó gửi lại cho các đồng chí trong đảng ủy biết, cho ý kiến. Sau khi thông qua, đảng ủy thông báo cho các chi bộ kết quả nhận xét, đánh giá từng cấp ủy viên và dự nguồn cấp ủy khóa tới. Đồng thời, kịp thời xem xét, giải quyết dứt điểm đơn thư khiếu nại, tố cáo và những vấn đề liên quan đến cán bộ, đảng viên, nhất là những cán bộ, đảng viên trong quy hoạch. Ở nhiều nơi, bản tự kiểm điểm của cấp ủy viên có nhận xét của bí thư chi bộ nơi sinh hoạt và nơi cư trú.

Phát huy dân chủ trong việc giới thiệu nguồn nhân sự cấp ủy, nhiều địa phương thực hiện nghiêm túc quy trình: Họp bí thư chi bộ quán triệt tiêu chuẩn, số lượng, cơ cấu cấp ủy khóa mới và cung cấp thông tin nhận xét, đánh giá cán bộ. Các chi bộ họp quán triệt tiêu chuẩn, số lượng, cơ cấu nhân sự cấp ủy, tham gia giới thiệu (bằng phiếu) nhân sự cấp ủy khóa tới. Tổ chức hội nghị cán bộ (có cả cán bộ trung cao cấp, cán bộ xã, phường, thị trấn... nghỉ hưu và lão thành cách mạng) giới thiệu những đồng chí đảng ủy viên đương nhiệm và ngoài đảng ủy đương nhiệm tham gia cấp ủy khóa mới. Bí thư, phó bí thư đảng ủy tổng hợp kết quả giới thiệu nhân sự, lập danh sách báo cáo ban chấp hành. Ban chấp hành thảo luận, biểu quyết danh sách giới thiệu nhân sự bằng bỏ phiếu kín. Chỉ đưa vào danh sách những đồng chí được trên 50% số phiếu và bảo đảm đủ số dư hơn 15%. Đồng thời với chuẩn bị và tổ chức đại hội, cần tập trung lãnh đạo, chỉ đạo thực hiện tốt nhiệm vụ chính trị, tạo khí thế cho đại hội; nắm tình hình diễn biến tư tưởng trong cán bộ, đảng viên và giải quyết dứt điểm những vấn đề nổi cộm, bức xúc ở các địa phương, đơn vị; làm tốt công tác tuyên truyền trước, trong và sau đại hội, tạo không khí phấn khởi trong nhân dân để đại hội thực sự trở thành ngày hội của toàn Đảng, toàn dân.

Để điều hành tốt việc thảo luận tại đại hội, thời gian đại hội nên tiến hành từ 1,5 đến 2 ngày, chú ý lựa chọn những đồng chí có năng lực, kinh nghiệm và nắm vững các nguyên tắc, thủ tục đại hội tham gia đoàn chủ tịch. Trong quá trình điều hành đại hội, đoàn chủ tịch cần văn bản hóa các nội dung trình bày trước đại hội, phân công nhiệm vụ cụ thể cho các thành viên, nhất là việc gợi ý thảo luận về những vấn đề trọng tâm hoặc có ý kiến khác nhau để tạo không khí trao đổi trong đại hội.

Cần bảo đảm đúng nguyên tắc, thủ tục và quy trình trong các khâu chuẩn bị và tổ chức, điều hành đại hội. Thực tế vừa qua cho thấy: Nhiều hạn chế, thiếu sót trong một số đại hội cơ sở là do không bảo đảm đúng nguyên tắc, thủ tục trong tổ chức và điều hành đại hội (theo quy định của Điều lệ Đảng; Quy chế bầu cử trong Đảng ban hành theo Quyết định số 77-QĐ/TW, ngày 22-6-2000 của Bộ Chính trị; Chỉ thị số 46-CT/TW, ngày 6-12-2004 của Bộ Chính trị về đại hội đảng bộ các cấp tiến tới Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ X của Đảng; Hướng dẫn số 04-HD/TCTW về một số vấn đề cụ thể thi hành Điều lệ Đảng, Hướng dẫn số 37-HD/BTCTW về công tác nhân sự cấp ủy tại đại hội đảng bộ các cấp tiến tới Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ X của Đảng và Hướng dẫn số 39-HD/BTCTW về

nhận xét, đánh giá cấp ủy viên đương nhiệm của Ban Tổ chức Trung ương; các hướng dẫn của Trung ương về công tác kiểm tra, bảo vệ chính trị nội bộ, tuyên truyền... phục vụ đại hội đảng bộ các cấp tiến tới Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ X của Đảng). Do vậy, trong khâu chuẩn bị nhân sự cho đại hội một số nơi còn lẫn lộn giữa quy hoạch cán bộ (A3) với công tác nhân sự đại hội. Một số nơi lại đưa việc thảo luận về báo cáo kiểm điểm của ban chấp hành, hoặc thảo luận về yêu cầu, cơ cấu nhân sự, ứng cử, đề cử, thậm chí cả văn kiện của cấp trên trong đại hội trừ bị. Nhiều nơi danh sách bầu cử ban chấp hành chưa bảo đảm số dư 15%, có nơi ra đến đại hội rồi mới phát hiện có người trong danh sách đề cử không bảo đảm tiêu chuẩn... Những cơ sở nghiên cứu quán triệt kỹ các văn bản, hướng dẫn của Trung ương về đại hội đảng bộ các cấp, quy trình, nguyên tắc, thủ tục tiến hành và cách xử lý những tình huống thường gặp ở đại hội, kịp thời rút kinh nghiệm của những cơ sở làm trước thì bảo đảm nguyên tắc, thủ tục, quy trình trong các khâu chuẩn bị và tổ chức, điều hành đại hội.

Từ kinh nghiệm tiến hành đại hội cấp cơ sở có thể rút ra những bài học về công tác chỉ đạo, hướng dẫn và chuẩn bị, tổ chức, điều hành đại hội cấp trên cơ sở đang bắt đầu diễn ra trên toàn quốc.